

Motion till riksdagen 2013/14:Ju388

av Mats Odell (KD)

Krafttag mot barnsexhandel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att i samarbete med det civila samhället verka för att förhindra betalningar till barnpornografiskt material.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa obligatorisk undervisning om barns rättigheter och om barnsexhandel på samtliga grundutbildningar där studenter i sin framtida yrkesutövning möter och arbetar med barn.²
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett införande av domstolar specialinriktade på att hantera brott mot barn eller specialutbildade domare.

¹ Yrkande 1 hänvisat till FiU.

² Yrkande 2 hänvisat till UbU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Den svenska barnsexhandeln är en del av den globala handeln med barns kroppar för sexuella ändamål. Handeln styrs av efterfrågan och beräknas omsätta mångmiljardbelopp. Barnsexhandeln omfattar människohandel med barn, dokumenterade övergrepp på barn, dvs. barnpornografi och kommersiellt sexuellt utnyttjande av barn i samband med resa – barnsexturism.

Barnsexhandeln har ökat dramatiskt på senare år. Förr ansågs ett beslag på 10 000 bilder vara stort. Idag kan uppemot 100 000 till en miljon bilder beslagtas vid ett och samma tillfälle.

Enligt FN har barnsexhandel tillsammans med sexuellt relaterad människohandel utvecklats till den mest lukrativa kriminella verksamheten i världen efter illegal vapen- och narkotikahandel.

Svenska Finanskoalitionen mot barnpornografi grundades år 2008. Syftet var att samla finansiella aktörer tillsammans med Rikskriminalpolisen, Ecpat och statliga myndigheter för att stoppa betalningarna till barnpornografiskt material för att på så sätt punktera möjligheterna till kommersiell handel. Samarbetet har visat sig vara framgångsrikt. Enligt polisen har de kommersiella internetsajterna som säljer övergreppsbilder på barn minskat betydligt i antal. Betalningar till kriminella aktörer genom traditionella betaltjänster har i princip upphört.

De illegala krafterna bakom övergreppen hittar dock ständigt nya vägar för att uppnå sina syften. När framgångar nås på ett område söker sig brottsligheten nya vägar, genom nya aktörer. Statliga aktörer måste i samarbete med det civila samhället arbeta för att ligga steget före och utveckla metoder för att komma åt nya alternativa betalningsvägar.

Kunskap om barns rättigheter och kommersiell sexuell exploatering av barn är en förutsättning för att fler ska kunna agera mot dessa fruktansvärda brott. Alla som arbetar med, ansvarar för, eller möter barn i sin yrkesroll bör ha kunskap om vilka drivkrafter som ligger bakom den globala barnsexhandeln och hur den tar sig uttryck. Problematiken måste tacklas utifrån ett helhetsperspektiv och inte enbart fokusera på enstaka företeelser. Förutom brottens karaktär är det också viktigt att kunskap om de socioekonomiskt utsatta miljöer offren kommer ifrån. Även generell kunskap om barns utveckling och offer- respektive förövarpsykologi är viktig kunskap att förmedla.

Flera aktörer har lyft fram behovet av förbättrad kunskap hos dem som arbetar med barn. Den statliga utredningen "Kunskap om sexuell exploatering av barn i Sverige" (SOU 2004:71) skriver i sitt betänkande:

Ett problem som är osynligt och okänt kan fortgå mer eller mindre ostört. Först när det identifieras finns anledning att reagera och att vidta åtgärder. Därför är det viktigt att alla som i sitt arbete möter utsatta barn har kunskap och medvetenhet om sexuell exploatering och de problem den förorsakar. Då kan man ställa de rätta frågorna och erbjuda rätt hjälp. Att våga se och vilja veta är en första förutsättning för att sexuell exploatering av barn skall kunna upptäckas och bekämpas och att barnen ska få adekvat hjälp.

Unicef Sverige skriver i samband med lansering av en rapport från 2012:

Fel! Okänt namn på

Osäkerheten är stor hos myndigheter om mandat och ansvar. Trots många insatser för ökad kunskap är handlingsförlamningen påfallande när det gäller stöd för enskilda barn som kan vara utsatta för människohandel. Både socialtjänstlagen och barnkonventionen är tydliga med att alla barn som vistas i Sverige ska få hjälp om de far illa. Men ändå utnyttjas barn mitt framför ögonen på tjänstemän från olika myndigheter utan att upptäckas.

I en rapport från länsstyrelsen november 2012 beskrivs behovet i förhållande till barn som misstänks vara utsatta för människohandel:

Okunskap och osäkerhet om kommunens ansvar har gjort att många av barnen inte har identifierats och därför inte heller fått stöd och hjälp i den omfattning de har rätt att få.

Kartläggningen visar på behov av att förbättra upptäckt och identifiering av utsatta barn. Socialtjänsten behöver mer kunskap i att tidigt upptäcka barnens utsatthet och om vikten av tidiga insatser. Det behövs kompetensutveckling, inklusive kunskap om riskbedömning, för att garantera att ett bra bemötande och omhändertagande och för att minska risken för att barnen försvinner eller ramlar mellan stolarna.

FN:s barnrättskommitté har vid två tillfällen påpekat bristen på kunskap om barns rättigheter i Sverige, 2009 respektive 2011. Kommittén rekommenderar att systematisk och fortlöpande utbildning om barns rättigheter bör ges till alla personer som arbetar med och för barn. I samma rapport rekommenderas Sverige att utbilda poliser, domare och åklagare i hur de ska ta emot, kontrollera och utreda anmälningar gällande sexuell exploatering, på ett mot barnen respektfullt sätt med iakttagande av tystnadsplikt.

För att ytterligare tillgodose barns rättigheter och skydd i rättssystemet krävs att specialiserade domstolar inrättas i Sverige, där domare har specialkunskap på området sexuella övergrepp på barn och våld eller att specialkunskap om barns rättigheter och barnpsykologi fordras för att få döma i barnmål. I den ovan nämnda statliga utredningens genomgång visar att ”domstolarna ofta saknar kunskap om dynamiken i och konsekvenserna av denna typ av brott. Exempel finns på domar där ansvaret för exploatering lagts på minderåriga barn och att risken för upprepad brottslighet negligerats”.

Trots att poliser och åklagare i högre grad idag är specialiserade på dessa områden är detta inte tillräckligt. Eftersom sakkunniga används alltmer sällan i domstolar idag, måste domarna som dömer i dessa mål inneha sakkunskap själva.

Rättsväsendet i stort men framförallt domare måste ha större barnfokus. Vikten av sådan specialkunskap hos domare och andra yrkesgrupper inom rättsväsendet lyfts både i den nya EU-agendan för barns rättigheter och av Europarådet.

I Barnombudsmannens rapport från 2012 konstateras också att i nästan en tredjedel av kamrarna har inte alla åklagare som handlägger dessa ärenden särskild utbildning. Enligt Barnombudsmannen är ”en av de grundläggande förutsättningarna – kanske till och med den viktigaste – för att kunna öka rättssäkerheten för barn som brottsoffer är att de som handskas med förundersökningar har utbildning och kunskap om barnets rättigheter”.

Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 3 oktober 2013

Mats Odell (KD)